

יום העצמאות ה־75 למדינת ישראל

את המילה **עצמאות** חידש על פי עדותו איתמר בן אב"י, כנראה בראשית המאה העשרים. וכך הוא כותב בספרו האוטוביוגרפי "עם שחר עצמאותנו":

הנה רואה אני בדמיוני את 'אחרית הימים'... הנה נקבצים ובאים אחינו מכל פזוריהם לארץ האבות... הנה שולח לפנינו אלהי אבותינו את הרצון והעוז להקים על יסודם את העצמאות העברית בכל תפארתה.

ברקע חידושו של בן אב"י עומדים ביטויים מלשון חז"ל כגון 'לעצמו' ו'בעצמו', המציינים שעושה הפעולה מבצע אותה בכוחו שלו, ללא עזרת אחרים.

מדור ליום הזיכרון לחללי מערכות ישראל ולחללי פעולות האיבה

מדור ליום העצמאות

העגה המקומית

- מה זה שמבלולו?
- איזה משחק ילדים ידוע קרוי בכרמיאל צ'ין צ'ין צ'ון?
- מיהו זינח ומהי דופייה?

לקראת יום העצמאות ה־75 של מדינת ישראל פנינו אליכם בבקשה שתשתפו אותנו בעגה המקומית של יישובכם. רבים נענו לפנייה ושלחו מילים וביטויים ייחודיים ליישובם וצירפו להם הגדרות, דוגמאות שימוש וסיפורים. המילים האלה אף העירו במקצת הכותבים "זיכרונות מתוקים של ילדות" (כך כתבה לנו למשל אתי שסיפרה על מילים מילדותה בראש העין).

באתר האקדמיה אנחנו מציגים מבחר מן המילים שקיבלנו – מקצתן לפי נושאים ומקצתן לפי יישובים, ולבסוף הבאנו כמה סיפורים מעניינים במיוחד.

לעיון במיזם המיוחד לרגל יום העצמאות ה־75

■ הפרס על שם עוזי רמון לעובדי מחקר מצטיינים

– באירוע בבית האקדמיה הוענק פרס רמון לשלושה עובדי מחקר באקדמיה. הפרס מנציח את זכרו של עוזי רמון, בן קיבוץ מזרע, שלחם במלחמת ששת הימים ונפל בכ"ח באייר תשכ"ז, 7 ביוני 1967. עוזי אהב כל מילה בשפה העברית. את מילותיו נהג לפאר בצירים ובקצב פנימי. על כן בחרה משפחתו להנציחו באמצעות מפעלי המחקר של האקדמיה ללשון העברית. לפרטים נוספים על הפרס ועל הזוכים לשנת תשפ"ג

■ נמשכת ההרשמה להרצאות מקוונות:

(–) הפזמניק יוצא לחמשוש: סודות הסלנג הצבאי – הרצאתו של ד"ר רוביק רוזנטל. לפרטים ולהרשמה

(–) כשהקולנוע והעברית נפגשו – הרצאתה של ד"ר מירי בר־זיו לוי. לפרטים ולהרשמה

נפתלי הרץ אימבר, משורר עברי צעיר וציוני נלהב, העניק את השם 'תקוותנו' לשיר הלל שכתב על ההתעוררות הציונית בסוף המאה התשע עשרה. שני בתי השיר הראשונים – בכמה שינויים – זכו להיות המנונה הלאומי של מדינת ישראל הקרוי "התקווה".

תקווה משמשת במקרא בהוראת 'ציפייה', 'תוחלת', וכך היא משמשת גם בפי דוברי העברית בימינו.

ואולם לצד זה יש שהיא משמשת במקרא, במקום אחד לפחות, לעניין אחר לגמרי – לציון 'חוט', 'פתיל'. מה עניין חוטים לציפיות?

להרחבה בפרסום חדש באתר לציון יום העצמאות ה-75

בן-גוריון והמינוח העברי

“עם התקרבות המועד לקביעת מועצת שלטון זמנית ע”י ועדת האו”ם יש לכנס ולפרסם את כל החומר הלשוני והמונחים לחיי המדינה, חוקתה, משטרה, מוסדותיה, נציגיה, פקידים נבחרים וממונים.”

ערב קום המדינה פנה דוד בן-גוריון אל ועד הלשון בעניין קביעת מונחים בעברית למוסדות המדינה והשלטון. המכתב נשלח בכ”ד בשבט תש”ח, 4 בפברואר 1948, ערב כינונה של מועצת המדינה הזמנית. הימים היו ימי מלחמת העצמאות שפרצה למחרת כ”ט בנובמבר, ובן-גוריון, שהיה נתון ראשו ורובו במאורעות הימים המכריעים ההם, מצא זמן וכוון להתעסק גם במינוח העברי.

במכתבו פירט בן-גוריון את מחשבותיו על הגופים ועל המוסדות העתידיים לקום במדינה וציין את בעלי התפקידים הבכירים שיכהנו בהם.

לעיון במסמך הארכיוני

המנון הפלמ”ח – ביאורים למילות השיר

מסביב יהום הסער
אך ראשנו לא ישח
לפקדה תמיד אנהנו תמיד
אנו אנו הפלמ”ח

כידוע **סער** ו**סערה** חד הם. בלשון המקרא מרובים שמות עצם המביעים עניין אחד והם כעין צורות זכר ונקבה. דוגמאות נוספות: גן וגנה (או גנה), נתיב ונתיבה, משען ומשענה, אפל ואפלה, חותם וחותמת, אשם ואשמה, קצה וקצה, שיח ושיחה.

הפועל **ישח** – מן השורש שח”ח – פירושו 'יהיה כפוף'. פעלים מן השורש הזה רגילים בלשון השירה המקראית והנבואה, כדברי ישעיהו "וַיִּשַׁח אֶדְם וַיִּשְׁפֹּל אִישׁ וְאֵל תִּשָּׂא לָהֶם... עֵינֵי גְבוּהוֹת אֶדְם שָׁפַל, וְשַׁח רוּם אֲנָשִׁים" (ב, ט-יא) או בתהלים "מִה תִּשְׁתַּחֲוֶה נַפְשִׁי וְמִה תִּהְיֶה עָלֶי" וְגו' (תהלים מב, יב; מג, ה).

עוד ביאורים למילות שירו של זרובבל יצחק בפרסום חדש לציון יום העצמאות ה-75

תמיכה באקדמיה

שאלה בעברית

חנות הספרים

אם נתקלתם בבעיות תצוגה לחצו כאן לצפייה בדפדפן

[Subscribe to English Newsletter](#) | תמיכה באקדמיה | ניהול הרשמות | לחצו כאן להסרה מרשימת התפוצה
האקדמיה ללשון העברית, קריית האוניברסיטה, גבעת רם, ת"ד 90004, ירושלים 9190401